

POLITICA ÎN MATERIE DE INOVARE

Politica în materie de inovare joacă un rol crescând în economie. Aceasta este benefică pentru cetățeni, atât în calitate de consumatori, cât și de lucrători. Ea este vitală pentru crearea unor locuri de muncă mai bune, pentru edificarea unei societăți mai ecologice și pentru ameliorarea calității noastre de viață, dar și pentru menținerea competitivității UE pe piața mondială. Politica în materie de inovare constituie interfața dintre politica în materie de cercetare și dezvoltare tehnologică și politica industrială, având ca obiectiv crearea unui cadru propice introducerii ideilor pe piață.

TEMEI JURIDIC

Temeiul juridic pentru politica industrială generală a UE este articolul 173 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), care prevede că „Uniunea și statele membre asigură condițiile necesare competitivității industriei Uniunii”.

Temeiul juridic pentru politica UE în materie de cercetare și dezvoltare tehnologică este prevăzut la articolele 179-190 din TFUE. Instrumentul principal al politicii Uniunii în domeniul CDT îl constituie programul-cadru multianual, care stabilește obiectivele, prioritățile și pachetul financiar de sprijin pe o perioadă de mai mulți ani. Programele-cadru pentru CDT sunt adoptate de către Parlamentul European și Consiliu, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară și după consultarea Comitetului Economic și Social European.

OBIECTIVE

Importanța politicii în materie de inovare este recunoscută pe scară largă. De asemenea, este strâns legată de alte politici ale UE, cum ar fi cele privind ocuparea forței de muncă, competitivitatea, mediul, industria și energia. Rolul inovării este de a transforma rezultatele cercetării în servicii și produse noi și mai bune, pentru a rămâne competitiv pe piața mondială și a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor europeni.

Europa alocă, în fiecare an, un procent din PIB cu 0,8 % mai mic decât cel alocat de SUA și cu 1,5 % mai mic decât cel alocat de Japonia pentru cercetare și dezvoltare (C-D). De asemenea, apare un efect al exodului creierelor, în condițiile în care cei mai buni cercetători și inovatori ai noștri se mută în țări în care există condiții mai favorabile. Deși piața UE este cea mai mare din lume, ea este încă fragmentată și nu este suficient de deschisă inovării.

Pentru a schimba aceste tendințe, UE a elaborat conceptul de „Uniune a inovării”, care are ca scop:

- să transforme Europa într-un actor de clasă mondială în domeniul științei;
- să elimine obstacolele din calea inovării - cum ar fi costurile ridicate ale brevetării, fragmentarea pieței, procesul lent de stabilire a standardelor și lipsa de abilități - care împiedică în prezent intrarea rapidă a ideilor pe piață;
- să revoluționeze modul în care sectorul public și privat colaborează, în special prin implementarea parteneriatelor pentru inovare dintre instituțiile Uniunii, autoritățile naționale și regionale și mediul de afaceri.

Uniunea inovării este o investiție crucială pentru viitorul nostru. De exemplu, atingerea obiectivului nostru de a investi 3 % din PIB-ul UE în C&D până în 2020 ar putea crea 3,7 milioane de locuri de muncă și ar putea mări PIB-ul anual cu 795 miliarde de euro până în 2025.

REALIZĂRI

A. O Uniune a inovării

Uniunea inovării este una dintre cele șapte inițiative-pilot din cadrul Strategiei Europa 2020 pentru o economie inteligentă, sustenabilă și favorabilă integrării. Lansată de Comisia Europeană în octombrie 2010, ea are ca scop îmbunătățirea condițiilor și a accesului la finanțare pentru cercetare și inovare în Europa, astfel încât ideile inovatoare să poată fi transformate în produse și servicii ce creează și generează creștere economică și locuri de muncă. O Uniune a inovării își propune să creeze o adevărată piață europeană unică pentru inovare, fapt ce ar atrage companii inovatoare și întreprinderi. Pentru realizarea acestui lucru, au fost propuse diferite măsuri în domeniile protecției brevetelor, standardizării, achizițiilor publice și reglementării inteligente. Uniunea inovării își propune, de asemenea, să stimuleze investițiile din sectorul privat și propune, printre altele, creșterea investițiilor europene cu capital de risc.

Au fost introduse mai multe instrumente pentru a măsura și monitoriza situația în întreaga UE și progresele realizate:

- un [tablou de bord al Uniunii inovării](#) cuprinzător, bazat pe 25 de indicatori și o piață europeană a cunoașterii pentru brevete și licențe. Tabloul de bord european privind inovarea (TBIE) este un instrument al Comisiei elaborat în cadrul Strategiei de la Lisabona pentru a oferi o evaluare comparativă a performanței în materie de inovare a statelor membre ale UE;
- un [tablou de bord regional privind inovarea](#), care clasifică regiunile europene în patru grupe de performanță de inovare, similar tabloului de bord al Uniunii inovării; În primul grup de „lideri în materie de inovare” există 41 de regiuni; în al doilea grup, al „adeștilor inovării”, sunt 58 de regiuni, 39 de regiuni sunt „inovatori moderați”, iar 52 de regiuni sunt în al patrulea grup de „inovatori modești”. Acesta oferă o cartografiere mai precisă a inovării la nivel local;

- Innobarometer (Barometrul inovației) este un sondaj de opinie realizat anual în rândul întreprinderilor și al publicului larg cu privire la atitudinile și activitățile legate de politica în materie de inovare. Ancheta Innobarometer oferă informații relevante referitoare la politici, care nu sunt disponibile din alte surse.

Inovarea este posibilă grație cercetării și educației. UE ar avea nevoie de cel puțin un milion de cercetători în următorul deceniu pentru a atinge obiectivul de a investi 3 % din PIB-ul UE în C&D până în 2020. Uniunea inovării a propus măsuri vizând finalizarea Spațiului european de cercetare. Acest lucru înseamnă mai multă coerență între politicile de cercetare europene și naționale, precum și înlăturarea obstacolelor din calea mobilității cercetătorilor. În domeniul educației, Comisia sprijină proiecte vizând elaborarea unor noi programe care să abordeze lipsurile privind competențele în materie de inovare.

De asemenea, au fost propuse diferite măsuri în domeniile protecției brevetelor, standardizării, achizițiilor publice și reglementării inteligente pentru a atrage companii și întreprinderi inovatoare. În 2011, Comisia a elaborat o strategie de consolidare a standardizării europene ([COM\(2011\)0315](#)), în care se evidențiază necesitatea îmbunătățirii metodei de stabilire a standardelor și a utilizării acestora în Europa în scopul utilizării influenței standardelor europene și internaționale în interesul competitivității pe termen lung a industriei europene. În plus, Parteneriatele europene pentru inovare (PEI) au fost concepute pentru a reuni părțile interesate publice și private la nivel european, național și regional, pentru a face față provocărilor majore în societate și pentru a ajuta la crearea de locuri de muncă și creștere prin îmbinarea măsurilor legate de cerere și de ofertă.

B. Orizont 2020

În calitate de inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020, având ca obiectiv asigurarea competitivității Europei la nivel mondial, Orizont 2020 constituie instrumentul financiar care prevede implementarea Uniunii inovării. Deși este cel de-al optulea program-cadru al UE (2014-2020) pentru cercetare, Orizont 2020 este primul program care include activitățile de cercetare și inovare. Acesta legiferează multe dintre angajamentele specifice ale Uniunii inovării, îndeosebi prin axarea pe provocările reale cu care se confruntă societatea, prin simplificarea accesului, prin implicarea IMM-urilor, prin întărirea instrumentelor financiare, prin sprijinirea achizițiilor publice legate de inovare, prin facilitarea colaborării, precum și prin sprijinirea cercetării legate de sectorul public și inovarea socială. În noiembrie 2013, Parlamentul adoptat cadrul financiar multianual (CFM), alocând programului Orizont 2020 un buget de 77 miliarde EUR (la prețurile din 2013). Cu toate acestea, adoptarea Fondului european pentru investiții strategice (FEIS) în iunie 2015 a dus la reducerea acestei sume la 74,8 miliarde EUR.

Ar trebui remarcat faptul că o evaluare intermediară a programului Orizont 2020 este o cerință obligatorie în temeiul Regulamentului de instituire a programului Orizont 2020. Evaluarea intermediară a fost efectuată în 2018 și a contribuit la îmbunătățirea punerii în aplicare a programului Orizont 2020. De fapt, rezultatele au fost folosite pentru a pune bazele structurii și conținutului Programului Orizont Europa, pentru care s-a prezentat o propunere în iunie 2018 ([COM\(2018\)0435](#)).

C. Politica de coeziune

Politica de coeziune se axează, de asemenea, pe cercetare și pe inovare. În regiunile mai dezvoltate, cel puțin 80% din resursele Fondului European de Dezvoltare Regională (ERDF) la nivel național sunt alocate pentru inovare și se acordă prioritate unei economii cu emisii scăzute de dioxid de carbon și IMM-urilor competitive.

D. Instrumentele financiare

Uniunea inovării își propune, de asemenea, să stimuleze investițiile din sectorul privat și propune, printre altele, creșterea investițiilor europene cu capital de risc care, în prezent, se ridică la un sfert din nivelul acestora în Statele Unite. În vederea îmbunătățirii accesului la credite pentru proiectele C&D și a lansării unor proiecte demonstrative, Comisia, în cooperare cu Grupul Băncii Europene de Investiții (BEI și FEI), a lansat o inițiativă comună în cadrul programului Orizont 2020. „InnovFin — finanțare UE pentru inovatori” constă într-o serie de instrumente de finanțare integrate și complementare și o serie de servicii de consiliere oferite de Grupul BEI ce cuprind întregul lanț valoric din domeniul cercetării și inovării, pentru a sprijini investițiile, de la întreprinderile cele mai mici la cele mai mari.

În plus, în noiembrie 2014, Comisia a propus un „Plan de investiții pentru Europa” pentru a mobiliza investiții publice și private în „economia reală” în valoare de cel puțin 315 miliarde EUR pe o perioadă fiscală de trei ani. FEIS este unul dintre cei trei piloni ai „Planului de investiții pentru Europa” și își propune să corecteze disfuncționalitățile actuale ale pieței prin eliminarea lacunelor piețelor și prin mobilizarea investițiilor private. Acesta contribuie la finanțarea investițiilor strategice în domenii-cheie, cum ar fi infrastructura, cercetarea și inovarea, educația, energia din surse regenerabile și eficiența energetică, precum și finanțarea de risc pentru IMM-uri.

A fost introdus, de asemenea, un Program pentru competitivitatea întreprinderilor și IMM-urilor (COSME), care se va concentra asupra instrumentelor financiare și va sprijini internaționalizarea întreprinderilor.

E. Consiliul inovării

În iunie 2015, Carlos Moedas, comisarul responsabil de cercetare, știință și inovare, a anunțat ideea creării unui Consiliu european pentru inovare (EIC). În ianuarie 2017, Comisia a înființat un Grup la nivel înalt (GNI) de inovatori compus din 15 membri, care va contribui la conceperea unui posibil Consiliu european pentru inovare în cadrul propunerilor Comisiei pentru programul care va urma programului Orizont 2020.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Parlamentul European a adoptat numeroase rezoluții care au întărit și mai mult politica UE în materie de inovare. Printre cele mai recente dintre acestea se numără:

- Rezoluția din 22 mai 2008 privind „evaluarea intermediară a politicii industriale: o contribuție la strategia UE pentru creștere și locuri de muncă”^[1]; Rezoluția a solicitat atât Comisiei cât și statelor membre să-și intensifice eforturile vizând reducerea poverii administrative pentru întreprinderi. Ea a subliniat, de asemenea,

[1]JO C 279 E, 19.11.2009, p. 65.

importanța unei politici transparente și simplificate în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală;

- Rezoluția din 16 iunie 2010 referitoare la Strategia UE 2020^[2]. Cu toate că sprijină cu fermitate o politică industrială ce vizează crearea celui mai bun mediu pentru a menține și a dezvolta o bază industrială puternică, competitivă și diversificată în Europa, această rezoluție a subliniat, de asemenea, faptul că Strategia Europa 2020 ar trebui să publice costurile și beneficiile aferente conversiei la o economie sustenabilă și eficientă din punct de vedere energetic;
- Rezoluția Parlamentului European din 11 noiembrie 2010 referitoare la parteneriatele europene pentru inovare în cadrul inițiativei emblematice „O Uniune a inovării”^[3];
- Rezoluția din 9 martie 2011 referitoare la o politică industrială pentru era globalizării^[4]. Rezoluția a subliniat importanța unei viziuni mai cuprinzătoare pentru industria europeană în 2020, având în vedere faptul că previzibilitatea și stabilitatea pe termen lung a cadrului de reglementare sunt considerate esențiale pentru atragerea investițiilor;
- Rezoluția din 12 mai 2011 referitoare la inițiativa „O Uniune a inovării: transformarea Europei pentru o lume post-criză”^[5],
- Rezoluția din 27 septembrie 2011 referitoare la Cartea verde: De la provocări la oportunități: către crearea unui cadru strategic comun pentru finanțarea cercetării și inovării în UE”^[6],
- Rezoluția din 26 octombrie 2011 referitoare la agenda pentru noi competențe și locuri de muncă. Rezoluția a subliniat importanța dezvoltării unei cooperări mai strânse între institutele de cercetare și sectoarele industriale, precum și a încurajării și acordării de sprijin întreprinderilor industriale pentru a investi în cercetare și dezvoltare^[7];
- Rezoluția din 21 noiembrie 2013 referitoare la propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont 2020 (2014-2020)^[8];
- Rezoluția sa din 6 iulie 2016 referitoare la sinergiile pentru inovare: Fondurile structurale și de investiții europene, Orizont 2020 și alte fonduri europene în domeniul inovării și programe ale UE^[9].

Frédéric Gouardères
04/2019

[2]JO C 236 E, 12.8.2011, p. 57.

[3]JO C 74 E, 13.3.2012, p. 11.

[4]JO C 199 E, 7.7.2012, p. 131.

[5]JO C 377 E, 7.12.2012, p. 108.

[6]JO C 56 E, 26.2.2013, p. 1.

[7]JO C 131 E, 8.5.2013, p. 87.

[8]JO C 436, 24.11.2016, p. 284.

[9]JO C 101, 16.3.2018, p. 111.

